

KVINAND par (hunnen nærmest), vanlig på vår- og høsttrekk

SANDLO, liten vadefugl som piler over mudderflatene

NATURRESERVAT

GLUTTSNIPE, stor vader som gir seg høyløst til kjenne

GRÅHEGRE, en årvåken fisker på grunna

ILENE

UNGE VÅTMARKER

For 1200 år siden lå elvemunningen omtrent der E18 går i dag, og vikingene hadde en romsligere "Byfjord" å seile på. For bare noen få hundre år siden var våtmarkene på Ilene fremdeles sjøbunn. I flate kystlandskap blir virkningen av landhevingen etter istiden særlig tydelig. Ennå stiger landet rundt Oslofjorden med 20-30 cm på 100 år, nok til at Ilene langsomt endrer karakter.

DYNAMISK OG HØYPRODUKTIVT

Store deler av sjøarealet er et delta i stadig endring, formet av bunnfelte finstoffer fra Aulielva i møte med tidevann og bølger. Der ferskvann og saltvann møtes over vide, langgrunne flater, oppstår et næringsrikt miljø med stor produksjon av planter, fisk og små dyr. Ved fjære sjø åpnes dette rike "matfatet" for vadefugler, ender og gjess. Hele 253 fuglearter er observert her, men på langt nær alle er typiske våtmarksfugler.

VERNEFORSKRIFTEN

Ilene naturreservat ble opprettet 2. oktober 1981. Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med et spesielt og rikt fugleliv, vegetasjon og dyreliv. For området gjelder blant annet følgende bestemmelser:

Vegetasjonen i vann og på land er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Dyrelivet, herunder fuglenes reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse.

Jakt, fangst, bruk av skytevåpen og slipp av hund er forbudt.

Teltslagning og oppsetting av fotokamouflasje er forbudt.

"BENSINSTASJON" FOR FUGLENE

Våtmarkene på Ilene er spesielt viktige for fuglene under vår- og høsttrekket. Reservatet ligger langs naturlige trekk-ruter, og kan tilby hvile og "drivstoff" før nye, krevende etapper på vingene.

SALTTÅLENDE PLANTER

Ilene rommer et mangfold av naturmiljøer. Plantenes toleranse for tidevann, salt og bølger avspeiles i vegetasjonen, ofte som tydelige soner. Undervannsenger med ålegras, og strandenger som oversvømmes mer eller mindre hyppig av tidevannet, er eksempler på naturtyper og plantesamfunn med vid utbredelse. Godt over 200 plantearter er kjent fra området.

STORE AREAL DRENERT

Frem til 1952 gikk strandengene på Ilene helt nord til jernbanelinja. De påfølgende år ble mesteparten av dette store våtmarksområdet drenert og dyrket.

Tørrleggingen var et pionerarbeid med bistand fra hollandske ingeniører.

SKJØTTES AV BEITEDYR

Ilene har vært beitet i århundrer. Også i dag holdes strandenger åpne av husdyr; storfe ved Tjuvholmen, hester på Vestre Ilene. Dette er avgjørende for mange arter våtmarksfugl, som bruker de fuktige engene til hekking, hvile og næringsøk. Uten beite gror engene snart igjen med takrør, busker og trær. Forskjellen på hver side av gjerdet ved fugletårnet illustrerer dette tydelig.

Eksempler på fuglearter du kan se gjennom året:

- JANUAR - FEBRUAR (ofte islagt): Kråker, knoppsvaner, sivpurv
- MARS: Gravender, brunnakke, krikand, vipe, sangsvane, lappfiskand, sanglerke
- APRIL: Storspove, lappspove, rødstilk, sandlo, gluttsnipe, musvåk, vandrefalk, spurvehauk, hønehauk
- MAI: Stjertand, knekkand, snadderand, skjeand, terner, skogsnipe, grønnstilk, myrsnipe, heilo
- JUNI - JULI: Grågås
- AUGUST: Tundragås, sædgås, kortnebbgås, rødstilk, gluttsnipe, sandlo, storspove, grønnstilk, skogsnipe, fjellmyrløper, kvarbekkasin, svarthalespove, gråhegre
- SEPTEMBER: Musvåk, spurvehauk, hønehauk, myrhauk, sivhauk, fiskeørn, vandrefalk
- OKTOBER: Stokkand, kvinand, ærfugl
- NOVEMBER - DESEMBER: Isen kommer. Fuglene flytter seg utover i skjærgården.

VÅRTREKK — HØSTREKK

Trekkende våtmarksfugl kan vanskelig motstå denne "landingsstripen"!

I Vestfold er rundt 150 områder og objekter (geologiske forekomster og trær) vernet etter naturvernloven, ca. 2 % av fylkets landareal. Formålet er å ta vare på sjeldne, sårbare, urørte og typiske naturmiljøer, landskap, plante- og dyrearter. Ilene naturreservat er et av 14 våtmarksområder der fuglelivet er et hovedmotiv for vern. Ilene inngår i et internasjonalt nettverk av særlig viktige våtmarksområder, som beskyttes av den såkalte Ramsar-konvensjonen. Presterødskilen naturreservat øst for byen inngår i samme Ramsar-område.

FORVALTNING OG SKJØTSEL
Fylkesmannen i Vestfold, miljøvernavdelingen, telefon 33 37 10 00, www.fylkesmannen.no
OPPSYN
Statens Naturoppsyn Vestfold, telefon 95 88 18 74

Kartgrunnlag: Tilatelsesnummer Statens kartverk, Måst 12002 - R127454, Tilatelsesnummer GEOVEKST GVL-0700
Foto: Gunnar Numme (1, 2, 4, 5), Brigit Brosø (3)